

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/155/2022
Identifikačné číslo spisu: 4215201222
Dátum vydania rozhodnutia: 23.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:4215201222.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a sudcov JUDr. Ivana Rumanu a Mgr. Miroslava Šeptáka v spore žalobcu Z. P. U., narodeného X. B. XXXX, E., E. H. XX/X, zastúpeného advokátom JUDr. Tamásom Puskásom, Dunajská Streda, Alžbetínske nám. 1203 proti žalovaným 1/ Z. A., narodenému XX. X. XXXX, E., E. XX/XX, 2/ O. A., narodenej XX. Z. XXXX, E., E. XX/XX, 3/ Z. A., narodenému XX. A. XXXX, E.Q., E. XX/XX, zastúpeným advokátkou JUDr. Líviou Kňazíkovou, Komárno, Nám. M. R. Štefánika 6, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 8C/94/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/39/2021 z 30. marca 2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaným 1/ až 3/ náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 5Co/39/2021 z 30. marca 2022 potvrdil rozsudok Okresného súdu Komárno (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 8C/94/2015- 267 z 23. novembra 2020 o zamietnutí žaloby o ochranu osobnosti, ktorou sa domáhal uloženia povinnosti žalovaným odvolať ich nepravdivé tvrdenie o tom, že žalobca na doučovacej hodine mal na adresu žalovaného 3/ vulgárny výrok: „ty špinavé h..., choď do p...“, a ospravedlniť sa za šírenie tejto nepravdivej skutočnosti a to písomne listom doručeným žalobcovi do 15 dní po právoplatnosti rozsudku súdu a verejne pred učiteľským zborom a riaditeľom školy - Gymnázia Hansa Selyeho v Komárne; žalovaným 1/ až 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2. Súd prvej inštancie právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 3 ods. 1, § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 149, § 150 ods. 1 a 2, § 153 ods. 1, 154, § 186 ods. 2, § 215 ods. 1, § 470 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej ako „CSP“), ako aj s čl. 6 ods. 1, 8 a 15 ods. 1 Základných princípov CSP. Na základe výsledkov

vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že práve žalobca každú vyučovaciu hodinu na škole začínal tým, že celý proces začala rodina žalovaných, preto právom podal žalobu na súd, čo potvrdili vypočutí žiaci, ako aj inšpekčná kontrola. Skutočnosť, že pri odchode žalobcu z gymnázia, na ktorom pôsobil (z dôvodu, že sa stal riaditeľom Základnej školy v Bátorových Kosihách), mu žiaci dlho tleskali, potvrdzovalo, že jeho vážnosť, dôstojnosť a čestnosť neboli znížené. Jeho odbornosť zároveň nebola spochybnená. Súd prvej inštancie poukazuje na svedeckú výpoveď vtedajšej pracovníčky pedagogicko - psychologickéj poradne (A. E.), z ktorej bolo možné usúdiť, že prežívanie žalovaného 3/, bolo vyhodnotené ako autentické, situáciu v tom čase ťažko niesol, bol frustrovaný, sklamaný a nešťastný. K argumentácii žalobcu ohľadom zvýšených nárokov na jeho morálku, povest' a odbornosť ako učiteľa a ako verejného činiteľa, súd prvej inštancie uviedol, že to práve sám žalobca bol vyzvaný, aby nehovoril o súdnych sporoch (na ktoré skutočnosti upozorňoval, t. j. šíril ich ďalej) na vyučovacích hodinách medzi ním a inými osobami. S prihliadnutím aj na predchádzajúce sťažnosti na žalobcu, súd prvej inštancie ustálil, že zvýšené nároky na morálku boli minimálne dvakrát porušené a to vyjadrovaním antisemitských názorov, ako aj statusmi na facebooku, za čo podľa riaditeľa školy dostal žalobca písomné upozornenie. V tejto súvislosti poznamenal, že žalobca viackrát uvádzal, že situácia rozrušila celú školu, avšak sa nevyjadril ako a s akými následkom. Uvedené nebolo preukázané ani svedeckými výpoveďami. Podotkol, že pokiaľ ide o vyjadrenie miery, akou bola zásahom znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby v spoločnosti, je potrebné vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, v pracovnom či v inom prostredí fyzickej osoby (sp. zn. 4Cdo/15/03). Túto mieru treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe poznania, aj vyhodnotením tejto reakcie. V konaní nebolo nad akúkoľvek pochybnosť preukázané, že by žalovaní šíрили nepravdivé skutočnosti, ktorými by bolo zasiahnuté do dôstojnosti a vážnosti osoby žalobcu v spoločnosti. Napokon súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobca v konaní iba vo všeobecnosti tvrdil, že u neho došlo k neoprávnenému zásahu do jeho práva na ochranu osobnosti, jeho občianskej a profesijnej dôstojnosti, vážnosti a cti. Na základe uvedeného preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 v spojení s § 262 CSP.

3. Odvolací súd považoval napadnuté rozhodnutie za vecne správne. V odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ako aj správne právne vec posúdil, preto sa stotožnil aj s jeho odôvodnením (§ 387 ods. 1 a 2 CSP). Odvolací súd považoval správanie žalovaných 1/ a 2/ ako rodičov žalovaného 3/, ktorý bol v čase udalosti ešte maloletý za akceptovateľné, keď prejavili záujem na prešetrovaní danej udalosti, či už prostredníctvom riaditeľa gymnázia alebo triedneho učiteľa žalovaného 3/. V prípade žalovaných 1/ a 2/ nebolo možné prijať záver, že títo by nejako inak, okrem oficiálneho oslovenia riaditeľa gymnázia na verejnosti rozširovali danú udalosť a tým znevažovali dôstojnosť, odbornosť a celkovú morálku žalobcu na verejnosti. Boli to práve žalovaní 1/ a 2/, ktorí sa v priebehu konania viackrát mali záujem ospravedlniť žalobcovi, avšak tento na daný návrh nepristúpil kvôli ním navrhovanému obsahu ospravedlnenia.

3.1. Odvolací súd zhodne s názorom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno spočívajúce v tvrdení a aj v preukázaní, akým spôsobom bola znížená jeho dôstojnosť u ostatných kolegov, rodičov a žiakov. Naopak, z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že v pracovnom a ani v spoločenskom živote žalobcu, inkriminovaná udalosť nebola spojená po kvalitatívnej stránke so zmenami v negatívnom smere (strata zamestnania, rozpad rodiny, atď.), ale práve naopak v pozitívnom smere (vykonávanie riaditeľa Základnej školy v Hronských Kosihách). Oblúbenosť žalobcu a uznanie jeho odborných kvalít v kolektíve žiakov prezentovala aj tá skutočnosť, že v súvislosti s odchodom žalobcu na post riaditeľa Základnej školy v Bátorových Kosihách, sa všetci prítomní so žalobcom rozlúčili s dlhotrvajúcim aplauzom. Napadnutý rozsudok preto ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 262 CSP a § 255 ods. 1 CSP.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Vo vzťahu k nesprávnemu právnomu posúdeniu uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Právnou otázkou, ktorá bola podľa dovolateľa zásadnou pre

rozhodnutie vo veci a ktorá je podľa dovolateľa rozhodovaná rozdielne je posúdenie, či žalobca, ktorý sa domáha primeraného zadosťučinenia bez nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, má alebo nemá v konaní o ochranu osobnosti dôkazné bremeno ohľadne preukázania skutočnosti, že došlo k zásahu do jeho osobnostných práv v podobe zníženia dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1Cdo/113/2009 z 31. januára 2011 z ktorého citoval nasledovne: „Z citovaných ustanovení § 11 a 13 Občianskeho zákonníka je zrejmé, že pokiaľ dôjde k zásahu do osobnostných práv určitej fyzickej osoby, môže sa táto domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a ďalej sa dotknutá osoba môže domáhať, aby jej bolo poskytnuté primerané zadosťučinenie, a v prípade ak by bol zistený zásah najmä v podobe zníženia dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti a sú splnené aj všetky ďalšie zákonom stanovené predpoklady (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka), aby bola tejto osobe priznaná za účelom účinného zmiernenia následkov zásahu aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Vzhľadom na odlišné zákonné predpoklady pre priznanie primeraného zadosťučinenia a pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch sa týmito otázkami treba zaoberať samostatne. Satisfakčná žaloba je prostriedok ochrany osobnostných práv, ktorého cieľom je dosiahnutie primeraného zadosťučinenia, resp. satisfakcie pre fyzickú osobu, ktorej osobnostné právo bolo porušené, a to so zreteľom na to, že zásah obyčajne nemožno odčiniť obnovením pôvodného stavu. Základným predpokladom pre priznanie primeraného zadosťučinenia je skutočnosť, že došlo k zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý privodiť dotknutej osobe ujmu na jej osobnostných právach. Pre priznanie primeraného zadosťučinenia sa teda nevyžaduje existencia následkov zásahu a postačuje už len samotná spôsobilosť privodiť ujmu na osobnostných právach. K zásahu do osobnostných práv určitej fyzickej osoby môže dôjsť nepravdivými tvrdeniami, avšak aj takými skutkovými tvrdeniami, ktoré sú samé o sebe pravdivé, ale boli uvedené takou formou, v takých súvislostiach alebo za takých okolností, že objektívne vyvolávajú dojem pravdu skresľujúci, čím pôsobia difamačne.“ Podľa názoru dovolateľa bolo potrebné rozlišovať, či v danom prípade ide o satisfakčnú žalobu alebo o žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy, keďže ide o odlišné zákonné predpoklady pre priznanie primeraného zadosťučinenia a zákonné predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Zákonným predpokladom pre priznanie primeraného zadosťučinenia bolo preukázanie skutočnosti, že došlo k zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý privodiť dotknutej osobe ujmu na jej osobnostných právach a zákonným predpokladom priznania nemajetkovej ujmy bolo preukázanie, že bolo zasiahnuté do dôstojnosti a vážnosti osoby v spoločnosti. Dovolateľ vzhľadom na uvedené argumentoval tým, že súdy nižších inštancií vec nesprávne právne posúdili, v rozpore s právnym názorom najvyššieho súdu, keď zamietli jeho žalobu s odôvodnením, že žalobca v konaní nepreukázal, že nepravdivými tvrdeniami žalovaných došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti jeho osoby v spoločnosti. V konaní o priznanie primeraného zadosťučinenia bez nároku na náhradu nemajetkovej ujmy totiž ako žalobca nemal dôkazné bremeno ohľadne preukázania skutočnosti, že došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti jeho osoby v spoločnosti. Bolo úlohou súdov skúmať iba to, či nepravdivé tvrdenia žalovaných boli objektívne spôsobilé privodiť ujmu na osobnostných právach žalobcu. Navrhol zrušiť napadnutý rozsudok a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, alternatívne zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uplatnil si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaní 1/ až 3/ písomné vyjadrenie k dovolaniu nepredložili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, s nariadením termínu verejného vyhlásenia rozhodnutia (§ 438 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 1 a 3 CSP) v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421

CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

13. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednatelnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení, môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

14. V rámci dovolacieho prieskumu skúmania prípustnosti dovolania a vymedzenia uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 CSP, v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 432 CSP (I. ÚS 51/2020), dovolací súd po skonštatovaní prípustnosti dovolania pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a teda k posúdeniu namietaného nesprávneho právneho posúdenia nastolenej otázky, či žalobca, ktorý sa domáha primeraného zadosťučinenia bez nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, má alebo nemá v konaní o ochranu osobnosti dôkazné bremeno ohľadne preukázania skutočnosti, že došlo k zásahu do jeho osobnostných práv v podobe zníženia dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti.

15. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

16. Podľa § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

17. Prostriedkami súdnej ochrany osobnosti človeka podľa § 13 Občianskeho zákonníka sú a) právo domáhať sa upustenia od neoprávnených zásahov - negatívna žaloba, b) právo domáhať sa odstránenia následkov neoprávnených zásahov - reštitučná žaloba, c) právo na poskytnutie primeraného zadosťučinenia - satisfakčná žaloba. Občiansky zákonník v ustanoveniach § 11 a nasl. poskytuje ochranu pred neoprávnenými zásahmi, ktoré sú spôsobilé privodiť fyzickej osobe ujmu na právach chránených uvedenými ustanoveniami. Nevyžaduje sa teda aj spôsobenie ujmy, ale stačí, že zásah je spôsobilý ujmu spôsobiť. Požiadavka následkov je významná len pri úvahe o spôsobe poskytnutia ochrany (zadosťučinenia).

18. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že žalobca sa v spore domáhal ochrany osobnosti a to uloženia povinnosti žalovaným odvolať ich nepravdivé tvrdenie o tom, že žalobca na doučovacej hodine mal použiť na adresu žalovaného v 3/ vulgárny výrok: „ty špinavé h..., choď do p...“; a ospravedlniť sa za šírenie tejto nepravdivej skutočnosti a to písomne listom doručeným žalobcovi do 15 dní po právoplatnosti rozsudku súdu a verejne pred učiteľským zborom a riaditeľom školy - Gymnázia Hansa Selyeho v Komárne. Z ustáleného skutkového stavu je nesporné, že žalobca tvrdenie, že žalovaní približne od novembra 2014 začali o ňom šíriť nepravdivé skutočnosti a to predovšetkým v škole, kde pôsobil (do 31. augusta 2019) nepreukázal, že tieto skutočnosti šíri žalovaní, ktorí boli len za triednym učiteľom a za riaditeľom školy sa ohľadne incidentu učiteľa so žiakom (ich synom) informovať. Dokazovaním však bolo preukázané, že práve žalobca každú hodinu na škole začínal tým, že „celý proces začala rodina žalovaných, preto právom podal žalobu na súd“. Dokonca ešte aj dňa 21. júna 2016 túto skutočnosť uviedol, čo bolo potvrdené vypočutými žiakmi, ako aj inšpekčnou kontrolou, ktorá skutočnosť vyplýva zo zápisnice o prešetrení zo 4. júla 2016 (v spise na č. l. 49). Žalobca predložil preklady portálu - Najlepší maďarskí pedagógovia na Slovensku, kde bol žalobca vyhodnotený s mimoriadne veľkým počtom hlasov v rokoch 2010-2019, resp. 2000-2010. Túto skutočnosť však nikto v spore nepopieral. V konaní žalobca dôvodil, že šírenie tejto nepravdivej skutočnosti znižuje jeho vážnosť u kolegov, u rodičov ostatných študentov a podryva jeho autoritu u ostatných žiakov. Takéto konanie žalovaných ohrozuje jeho uplatnenie sa v spoločnosti. Takýto zásah sa dotýka jeho mravnej integrity a je spôsobilé znížiť jeho dôstojnosť, vážnosť, česť a ohrozuje jeho postavenie a uplatnenie v spoločnosti. Odvolací súd vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie, ktorým bol viazaný (§ 383 CSP) konštatoval, že žalobca svojím žalobným návrhom, listinnými dôkazmi, ako aj konaním pred súdom prvej inštancie nepreukázal, že by žalovaní 1/a 3/ šíрили o jeho osobe také nepravdivé skutočnosti, ktorými by malo byť zasiahnuté do osobnostných práv žalobca týkajúcich sa jeho vážnosti v spoločnosti. V pracovnom a ani v spoločenskom živote žalobcu inkriminovaná udalosť nebola spojená po kvalitatívnej stránke so zmenami v negatívnom smere (strata zamestnania, rozpad rodiny atď.), ale práve naopak v pozitívnom smere (vykonávanie funkcie riaditeľa Základnej školy v Hronských Kosihách), čo považoval odvolací súd za potvrdenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby.

19. Z rozsudku najvyššieho súdu z 31. januára 2011 sp. zn. 1Cdo/113/2009 (na ktorý dovolateľ poukázal) vyplýva, že „satisfakčná žaloba je prostriedok ochrany osobnostných práv, ktorého cieľom je dosiahnutie primeraného zadosťučinenia, resp. satisfakcie pre fyzickú osobu, ktorej osobnostné právo bolo porušené, a to so zreteľom na to, že zásah obvyčajne nemožno odčiniť obnovením pôvodného stavu. Základným predpokladom pre priznanie primeraného zadosťučinenia je skutočnosť, že došlo k zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý privodiť dotknutej osobe ujmu na jej osobnostných právach. Pre priznanie primeraného zadosťučinenia sa teda nevyžaduje existencia následkov zásahu a postačuje už len samotná spôsobilosť privodiť ujmu na osobnostných právach. K zásahu do osobnostných práv určitej fyzickej osoby môže dôjsť nepravdivými tvrdeniami, avšak aj takými skutkovými tvrdeniami, ktoré sú samé o sebe pravdivé, ale boli uvedené takou formou, v takých súvislostiach alebo za takých okolností, že objektívne vyvolávajú dojem pravdu skresľujúci, čím pôsobia difamačne. K zásahu do osobnostných práv môže napokon dôjsť aj prezentovaním neoprávnenej kritiky určitého správania tejto osoby. Zo skutkových okolností danej veci vyplýva, že v súvislosti s posúdením otázky, či zásah bol primeraný alebo nie, teda, či v inkriminovanom článku uverejnené tvrdenie žalovanej bolo pravdivé, alebo či žalovanou uvedené hodnotiace úsudky boli primerané z hľadiska formy a obsahu a či vyplývali z pravdivých premís, dôkazné bremeno zaťažovalo žalovanú, ktorá však tieto skutočnosti vo svoj

prospech nepreukázala. Preto správny záver odvolacieho súdu, že v danom prípade žalovanou uvedené nepravdivé skutkové tvrdenia a neprímerané hodnotiace úsudky, ktoré nie sú založené na korektných faktoch, čo spôsobuje ich neprímeranosť a vedome vyvoláva pochybnosti o dôveryhodnosti a profesionálnej a občianskej cti žalobkyne sú so zreteľom na konkrétne okolnosti prejednávanej veci spôsobilé priviesť žalobkyňu na jej osobnostných právach a tak sú splnené zákonné predpoklady pre priznanie primeraného zadost'učinenia v podobe ospravedlnenia naformulovaného vo výroku rozhodnutia odvolacieho súdu“.

20. Podľa § 150 ods. 1 a 2 CSP strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu. Na zistenie podstatných a rozhodujúcich skutočností môže súd strany požiadať o ďalšie skutkové tvrdenia.

21. V sporovom konaní je súd limitovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu, ktoré konanie sa riadi zásadou formálnej pravdy. Ustanovenie § 150 CSP zakotvuje jednu zo základných procesných povinností strán a to povinnosť tvrdiť. Schopnosť strany uniesť bremeno tvrdenia spolu s dôkazným bremenom je predpokladom pre úspech v spore. Nesplnenie povinnosti relevantne tvrdiť (t. j. uviesť tvrdenia z hľadiska ich kvality pravdivé, úplné, podstatné a rozhodujúce) má pre stranu sporu procesnoprávnu sankciu, ktorá sa prejaví v meritórnom rozhodnutí vo veci samej. Posúdenie otázky, ktorá strana sporu je povinná tvrdiť a aký obsah je obsah jej povinnosti tvrdiť, teda kto a aké tvrdenia má uviesť, sa odvíja od hmotného práva. Povinnosť tvrdiť podstatné a rozhodujúce skutočnosti relevantné z hľadiska hmotného práva zaťažuje toho, kto má charakter procesného bremena tvrdiť, ale aj toho, kto má procesnú povinnosť poprieť tvrdenia protistrany (§ 151 CSP).

22. Najvyšší súd v uznesení z 19. decembra 2000 sp. zn. 3Cdo/61/2000 uviedol, že „vo veciach ochrany osobnosti je dôležité rozlišovať, či ide o skutkovú otázku alebo ide o hodnotiaci úsudok vyjadrený v informácii, ktorú na verejnosti prezentuje. Predmetom dokazovania môžu byť len skutkové tvrdenia, nie však hodnotiace úsudky osoby, ktorá mala do práv na ochranu osobnosti zasiahnuť. Absencia dostatočného opísaného skutkového deja do takej miery, že to čitateľovi neumožňuje urobiť si vlastný úsudok, vychádzajúci z pravdivých skutočností a tieto čitateľovi neznáme okolnosti môžu mať vplyv na právo chránené ustanovením § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka; majú za následok, že v skutkovom deji opísané skutočnosti sú nepravdivé“.

23. Z rozsudku najvyššieho súdu z 30. júla 2008 sp. zn. 3Cdo/201/2007 vyplýva, „predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti nielen zistenie, že žalobca je fyzickou osobou, ktorej osobnostné práva boli porušené alebo ohrozené, ale rovnako zistenie, že žalovaný (fyzická alebo právnická osoba) sa dopustil toho konania, ktoré žalobca v konaní považoval za zásah do jeho chránených práv a z ktorého vyvodzoval svoje právo na ochranu osobnosti. Niektoré zásahy, zdanlivo sa javiace ako neprípustné zasahujúce do osobnostných práv, nie sú neoprávnené. O neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde vtedy, ak existujú okolnosti vylučujúce jeho neoprávnenosť. Jednou z takých okolností je aj výkon zo zákona vyplývajúceho práva alebo plnenie zákonom uloženou povinnosti. Tu totiž dochádza k stretu dvoch záujmov, pri ktorom sa individuálny záujem jednotlivcej fyzickej osoby dostáva do kolízie s iným (verejným - vyšším) záujmom, ktorému sa priznáva prednosť“.

24. Zhodnotením relevantných skutkových okolností v preskúmvanej veci, ktorými je dovolací súd viazaný (§ 442 CSP) dospel teda k záveru, že posúdenie nedôvodnosti žalobného návrhu súdmi nižších inštancií bolo správne. Z výsledkov vykonaného dokazovania a najmä zo skutkových tvrdení žalovaných je nesporné, že žalovaní zvoleným spôsobom a jeho formou riešili incident, ku ktorému malo dôjsť medzi žalobcom a žalovaným 3/ vo vzťahu medzi učiteľom a žiakom. V záujme ochrany najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa (§ 28 ods. 2 Zákona o rodine) pri plnení si povinnosti rodičov spojených s výkonom ich rodičovských práv, žalovaní 1/ a 2/ postupovali správne, ak vzniknutú situáciu riešili prostredníctvom triedneho učiteľa žalovaného 3/., Z.. O. K.B. (v spise na č. 1 79), ako aj riaditeľa Gymnázia Hansa Selyeho v Komárne, Z.. P. B.E. (v spise na čl. 90), a napokon sťažnosťou žalovaného 1/ na postup pedagóga. Z ich svedeckých výpovedí nebolo možné ustáliť, že by práve žalovaní 1/ a 3/ šírili o žalobcovi nepravdivé informácie spôsobilé zasiahnuť do jeho osobnostných práv. Naopak z výsledku o prešetrení sťažnosti je nepochybné, že žalobca bol upozornený na to, aby na vyučovacích hodinách nehovoril o súdnych sporoch medzi nim a inými osobami (žalovanými). Uvedené vyplynulo z odpovedí väčšiny žiakov v počte 16 z celkového počtu 28 (v spise na č. 1. 49 až 51). Napokon samotní žalovaní 1/ a 2/, v záujme mimosúdneho riešenia sporu sa ospravedlnili žalobcovi pred triednym

učiteľom žalovaného 3/ i riaditeľom školy dňa 29. apríla 2015, i napriek spochybneniu tvrdenia o nepoužití vulgárnych výrazov žalobcom na adresu žalovaného 3/ (v spise na č. l. 10). Napríklad zo svedeckej výpovede Jolany Kállayovej (v spise na č. l. 254), zamestnankyne Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, Komárno vyplynulo, že jej klientom bol práve žalovaný 3/ vo veci verbálneho konfliktu so žalobcom, ktorý vzniknutú situáciu ťažko znášal, bol nešťastný, sklamaný a frustrovaný. Vo vzťahu k tvrdenému zásahu do osobnostných práv žalobcu, teda k zníženiu dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti, však vypočutí svedkovia S.. P. M., E. D., Z. T. Z. (kolegovia žalobcu) netvrdili, že by v dôsledku tvrdého verbálneho konfliktu došlo z ich strany k zmene ich postoja k žalobcovi, i napriek tomu, že o údajnom incidente mali vedomosť.

25. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd konštatuje, že dovolateľ nedôvodne namietal nesprávne právne posúdenie splnenia dôkaznej povinnosti súdmi nižších inštancií. K vzniku občianskoprávnej zodpovednosti spôsobenej zásahom do osobnosti fyzickej osoby musia byť splnené zákonné predpoklady, ktorými sú existencie zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu a ktorý spočíva v porušení alebo v ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej fyzickej a morálnej integrite, musí ísť o zásah neoprávnený a musí byť daná príčinná súvislosť medzi uvedenými predpokladmi. V konaniach vo veciach ochrany osobnosti platí, že dôkazné bremeno nesie žalobca, teda osoba, ktorá tvrdí, že jej bola spôsobená nemateriálna ujma neoprávneným zásahom. Neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti je konanie, ktoré zasahuje do práv chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka a je v rozpore s právami a povinnosťami pôvodcu zásahu stanovenými právnym poriadkom. Je ním konanie neoprávnene smerujúce proti osobnej aj mravnej integrite fyzickej osoby, ktoré je objektívne spôsobilé neprimerane zasiahnuť niektorú zložku osobnosti fyzickej osoby. Musí ísť o jednanie proti mravnej integrite, znižovanie dôstojnosti, vážnosti, cti, o jednanie z hľadiska vzťahu k spoluobčanom, o jednanie ohrozujúce postavenie a uplatnenie v spoločnosti. Za neoprávnený zásah sa nepovažuje zásah, ktorý je oprávnený, uskutočnený na základe zákona, teda zásah za okolností vylučujúcich protiprávnosť. Za také okolnosti je možné považovať výkon práva, nutnú obranu, krajinú núdzu, svojpomoc. Uvedené hmotnoprávne dôsledky spočívajúce v povinnosti preukázať, že zásah nebol spôsobilý zasiahnuť do práv dotknutej osoby, zaťažuje žalovaného. Zásah musí byť objektívne schopný negatívne dopadnúť na osobnosť fyzickej osoby. Samotný subjektívny pocit fyzickej osoby, že došlo k negatívnemu zásahu do jej osobnostných práv nestačí, ale je nutné posúdiť, či by väčšina ostatných fyzických osôb tiež pocítovala predmetný zásah negatívne.

26. K vymedzenej právnej otázke uvedenej v bode 14 odôvodnenia, dovolací súd uvádza, že s ohľadom na individuálne skutkové okolnosti preskúmvanej veci, dôkaznú povinnosť na preukázanie skutkových tvrdení o neoprávnenosti zásahu objektívne spôsobilého zasiahnuť do osobnostných práv mal žalobca, bez ohľadu na to, či sa žalobca v spore domáhal len primeraného zadost'učinenia alebo aj nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Záver odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena žalobcom preto považoval dovolací súd za vecne správny. S ohľadom na uvedené preto dovolanie ako nedôvodné zamietol v súlade s § 448 CSP.

27. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaných v dovolacom konaní, ktorým nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo im preukázateľne z obsahu spisu trovy dovolacieho konania nevyplyvajú, ani im nevznikli (R 72/2018).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.